

ସରକାର

ବିଶ୍ୱଜିତ୍ ଓ ମୋନିକା, ଭାଇ, ଭଉଣୀ । ମୋନିକା ବଡ଼, ବିଶ୍ୱଜିତ୍ ସାନ । ଦିନେ ସକାଳେ ମାଆ ତାଙ୍କୁ କହିଲେ ଆଜି ବାପା ଘରେ ନାହାଁନ୍ତି । ତୁମେ ଦୁଇ ଜଣ ବଜାରକୁ ଯାଇ ମାଛ ଆଣିବ । ଭାଇ ଓ ଭଉଣୀ ବଜାରକୁ ଗଲେ । ବାଟରେ ଯାଉ ଯାଉ ବିଶ୍ୱଜିତ୍ ସୁନ୍ଦର ରାସ୍ତା ଦେଖି ଏଣେତେଣେ ଅନାଇଲା ଓ ମୋନିକାକୁ କହିଲା, ଭଉଣୀ, ଆମ ଗାଁରେ ତ ଏପରି ସୁନ୍ଦର ରାସ୍ତା ନାହିଁ । ଏତେ ବଡ଼ିଆ ରାସ୍ତା କିଏ କରିଛନ୍ତି ? ମୋନିକା କହିଲା – “ସରକାର” ! ଏହା ଶୁଣି ବିଶ୍ୱଜିତ୍ ମନରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିଲା – “ସରକାର” । ଏ ସରକାର କିଏ ? ସେ କେଉଁଠି ଥାଆନ୍ତି ଓ କ’ଣ ସବୁ କରନ୍ତି ?

ସରକାର କ’ଣ ?

ସରକାର ରାଷ୍ଟ୍ରର ଏକ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ଅଙ୍ଗ । ଏହା ସାହାଯ୍ୟରେ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଶାସନ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥାଏ । ସରକାର ରାଷ୍ଟ୍ରର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ଯୋଜନା, ଯଥା: ଗମନାଗମନ ପାଇଁ ରାସ୍ତା ତିଆରି, ରାସ୍ତା ମରାମତି, ସହର ଓ ଗ୍ରାମକୁ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଶକ୍ତି ଯୋଗାଣ, ଲୋକମାନଙ୍କୁ ରାଷ୍ଟ୍ର ଓ ବ୍ୟବସାୟ ପାଇଁ ରଣ ପ୍ରଦାନ, ବିଦ୍ୟାଳୟ ପାଇଁ ଗୃହ ନିର୍ମାଣ ଇତ୍ୟାଦି ଅନେକ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଆନ୍ତି । ଏହି ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବା ଫଳରେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ବହୁବିଧ ଉନ୍ନତି ହୋଇଥାଏ ।

ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ସରକାର ଦେଶର ସୀମାକୁ ସୁରକ୍ଷିତ କରି ବାହ୍ୟ ଆକ୍ରମଣରୁ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ଓ ଅନ୍ୟ ଦେଶମାନଙ୍କ ସହ ଉତ୍ତମ ସଂପର୍କ ରକ୍ଷା କରି ଆପଣା ଦେଶର ଉନ୍ନତି କରିଥାଆନ୍ତି । ଏହାଛଡ଼ା ସରକାର ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ପରିମାଣର ଖାଦ୍ୟ ଯୋଗାଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ସହ ଉତ୍ତମ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରକ୍ଷା ପାଇଁ ଡାକ୍ତରଖାନା ଖୋଲିଥାଆନ୍ତି । ସରକାର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରାକୃତିକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ

ତୁମେ ଜାଣିଛ କି ?

ସରକାରଙ୍କ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି-

- ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ସୀମାରେଖା ତଳେ ଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବାସଗୃହ ବ୍ୟବସ୍ଥା ।
- ସମସ୍ତଙ୍କୁ କର୍ମ ଯୋଗାଣ ।
- ଜାତି, ଧର୍ମ, ବର୍ଣ୍ଣ, ନିର୍ବିଶେଷରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ ।
- ଦରଦାମ୍ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ।

ତୁମେ ଜାଣିଥିବା ସରକାରଙ୍କ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ତାଲିକା କର ।

-
-

ଦେଶର ଉନ୍ନତି କରିଥାଆନ୍ତି । ଏହାଛଡ଼ା ସରକାର ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ପରିମାଣର ଖାଦ୍ୟ ଯୋଗାଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ସହ ଉତ୍ତମ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରକ୍ଷା ପାଇଁ ଡାକ୍ତରଖାନା ଖୋଲିଥାଆନ୍ତି । ସରକାର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରାକୃତିକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ

ଯଥା - ଭୂମିକମ୍ପ, ବାତ୍ୟା, ବଢ଼ି ଓ ମରୁଡ଼ି ଇତ୍ୟାଦି ସମୟରେ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ସହାୟତା ପ୍ରଦାନ କରି ସେମାନଙ୍କ ଧନଜୀବନ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି । ଏହା ସହ କୋର୍ଟ କଚେରୀ ମାଧ୍ୟମରେ ଲୋକମାନଙ୍କର ବିଭିନ୍ନ ବିବାଦର ସମାଧାନ କରି ସରକାର ସେମାନଙ୍କୁ ସୁଖ ଶାନ୍ତିରେ ରହିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଥାଆନ୍ତି ।

- ନଦୀବଢ଼ି, ମରୁଡ଼ି ସମୟରେ ଓଡ଼ିଶାର ବିଭିନ୍ନ ଜିଲ୍ଲାମାନଙ୍କରେ ଲୋକମାନଙ୍କର ବହୁତ କ୍ଷତି ହୋଇଥାଏ । ଏହି ବିପତ୍ତି ସମୟରେ ସରକାର ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ସାହାଯ୍ୟର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରନ୍ତି । ସରକାରୀ ସହାୟତା ଯୋଗୁଁ ଲୋକମାନେ ବଞ୍ଚିବା ପାଇଁ ସାହସ ପାଆନ୍ତି ଓ ବିପଦର ସଫଳ ମୁକାବିଲା କରିଥାନ୍ତି । ସରକାର ନ ଥିଲେ ଲୋକମାନେ ବହୁତ ଅସୁବିଧାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଥାଆନ୍ତେ ।

ତୁମ ଅଂଚଳରେ ସରକାରଙ୍କ ତରଫରୁ କେଉଁ କେଉଁ ଜନହିତକର କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଛି ତାହାର ଏକ ତାଲିକା କର ।

ସରକାର ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରିଥାଆନ୍ତି । ଯେପରି ସର୍ବସାଧାରଣ ସ୍ଥାନରେ ଧୂମପାନ ନ କରିବା, ଗାଡ଼ି ଚଳାଇଲା ବେଳେ ପାଖରେ ଲାଇସେନ୍ସ ରଖିବା ଓ ହେଲମେଟ୍ ପିନ୍ଧିବା ଇତ୍ୟାଦିର ଆଇନ । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଜନସାଧାରଣ ପାଳନ ନ କଲେ ଦଣ୍ଡ ଦେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି ଆଇନକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରନ୍ତି । ଦେଶରେ ସରକାର ନଥିଲେ ଶାନ୍ତି ଶୃଙ୍ଖଳା ବ୍ୟାହତ ହୋଇ ଅରାଜକତା ଦେଖାଦିଏ । ଯାହାର ଫଳସ୍ୱରୂପ ଦେଶର ପ୍ରଗତି ଠିକ୍ ଭାବେ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ ।

ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆଉ କେଉଁ କେଉଁ ନୀତି ନିୟମ ପ୍ରଣୟନ କରାଯାଇ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯାଉଛି ସାଙ୍ଗ ମାନଙ୍କ ସହ ଆଲୋଚନା କରି ଲେଖ ।

ସରକାର ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟର ସୁପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ଅନୁଷ୍ଠାନ, ଯଥା - ପୋଷ୍ଟ ଅଫିସ୍, ବିଦ୍ୟାଳୟ, ଗୋଷ୍ଠୀ ଉନ୍ନୟନ ଅଧିକାରୀଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ, ହାଇକୋର୍ଟ ଇତ୍ୟାଦି ଗଠନ କରିଥାଆନ୍ତି । ଏହା ମାଧ୍ୟମରେ ବିଭିନ୍ନ ସରକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟ ସଫଳଭାବେ ସରକାର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରି ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ଅଶେଷ ଉନ୍ନତି କରିଥାଆନ୍ତି ।

ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ

ସଚିବାଳୟ

ଆଗରୁ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଥିବା ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଉଥିବାରୁ ରାଷ୍ଟ୍ରଗଠନ ପାଇଁ ସରକାରର ଆବଶ୍ୟକତା କେତେ ଅଧିକ ତାହା ସହଜରେ ଜଣାପଡ଼େ । ସରକାର ରାଷ୍ଟ୍ରର ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଙ୍ଗ । ପୃଥିବୀର ବିଭିନ୍ନ ଦେଶରେ ରାଜନୈତିକ ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ ଆଧାରରେ

ସରକାର ଗଠିତ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ସରକାର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ହୋଇଥାଆନ୍ତି । ଯେପରି - ସଂସଦୀୟ, ରାଷ୍ଟ୍ରପତିୀୟ, ଏକିକ, ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘୀୟ, ରାଜତନ୍ତ୍ରିକ ଓ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ସରକାର ଇତ୍ୟାଦି ।

ତୁମ ଅଂଚଳରେ କି କି ସରକାରୀ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଅଛି ସେଗୁଡ଼ିକର ନାମ ଓ ସେଠାରେ ହେଉଥିବା କାମ ଗୁଡ଼ିକ ଲେଖ ।

ସଂସଦୀୟ ସରକାର :

କେତେକ ଦେଶରେ ରାଷ୍ଟ୍ର ଶାସନ ପାଇଁ ସଂସଦୀୟ ସରକାର ଅଛି । ଏହି ସରକାରରେ ବ୍ୟବସ୍ଥାପିକା ଓ କାର୍ଯ୍ୟପାଳିକା ଉଭୟ ବୁଝାମଣା ଭିତ୍ତିରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି । ଏଥିରେ କାର୍ଯ୍ୟପାଳିକା ବ୍ୟବସ୍ଥାପିକାର ଏକ ମୁଖ୍ୟ ଅଂଶ । କାର୍ଯ୍ୟପାଳିକା ବ୍ୟବସ୍ଥାପିକା ପାଖରେ ଉତ୍ତରଦାୟୀ ରହିଥାଏ । ବ୍ୟବସ୍ଥାପିକାର ସଭ୍ୟମାନେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ନିର୍ବାଚିତ ହୋଇଥାଆନ୍ତି । ଏମାନେ ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟପାଇଁ ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଉତ୍ତରଦାୟୀ ରହିଥାନ୍ତି । ଭାରତ ଓ ଇଂଲଣ୍ଡରେ ଏହି ପ୍ରକାର ସରକାର ଦେଖାଯାଏ ।

ତୁମେ ଜାଣିଛ କି ?

- ସଂସଦୀୟ ସରକାରରେ ରାଷ୍ଟ୍ରମୁଖ୍ୟ ଆଲଙ୍କାରିକ ମୁଖ୍ୟ ହିସାବରେ ରହିଥାଆନ୍ତି ।
- ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ନେତୃତ୍ଵରେ ପରିଚାଳିତ ମନ୍ତ୍ରିମଣ୍ଡଳ ଶାସନର ପ୍ରକୃତ ମୁଖ୍ୟ ଅଟନ୍ତି ।
- ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନ୍ତ୍ରୀ ନିଜ ଓ ନିଜ ବିଭାଗର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପାଇଁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବେ ଓ ସମୂହ ଭାବେ ସଂସଦ ନିକଟରେ ଉତ୍ତରଦାୟୀ ରହନ୍ତି ।

ତୁମ ଅଂଚଳର ସଂସଦମାନେ କି କି ଜନହିତକର କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କ ସହ ଆଲୋଚନା କରି ତାର ଏକ ତାଲିକା କର ।

ରାଷ୍ଟ୍ରପତିୀୟ ସରକାର :

ଏହି ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ଉଭୟ ରାଷ୍ଟ୍ର ଓ ସରକାରର ମୁଖ୍ୟ ଅଟନ୍ତି । ତାଙ୍କ ନାମରେ ଶାସନକାର୍ଯ୍ୟ ପରିଚାଳିତ ହୁଏ । ରାଷ୍ଟ୍ରପତି କାର୍ଯ୍ୟପାଳିକାର ମୁଖ୍ୟ । ସେ ଲୋକମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଭାବେ ନିର୍ବାଚିତ ହୋଇଥାନ୍ତି । ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ବିଭିନ୍ନ ସଚିବମାନଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରି ସେମାନଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ଶାସନକାର୍ଯ୍ୟ ପରିଚାଳନା କରନ୍ତି ।

ତୁମେ ଜାଣିଛ କି ?

- ରାଷ୍ଟ୍ରପତିୀୟ ସରକାରରେ ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ବ୍ୟବସ୍ଥାପିକାର ସଭ୍ୟ ନୁହଁନ୍ତି ।
- ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ନିଯୁକ୍ତ ସଚିବମାନେ ନିଜ ନିଯୁକ୍ତିଦାତାଙ୍କ ପାଖରେ ଉତ୍ତରଦାୟୀ ରହନ୍ତି ।
- ଏହି ସରକାରରେ ବ୍ୟବସ୍ଥାପିକା ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ସଚିବମାନଙ୍କୁ ପଦଚ୍ୟୁତ କରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ରାଷ୍ଟ୍ର ଶାସନର ସର୍ବୋଚ୍ଚ କ୍ଷମତା ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ପାଖରେ ଥାଏ । ଏହି ଶାସନରେ ବ୍ୟବସ୍ଥାପିକା ଓ କାର୍ଯ୍ୟପାଳିକା ଅଲଗା ଅଲଗା ଭାବେ ନିଜ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି । ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ଓ ତାଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ନିଯୁକ୍ତ ସଚିବମାନେ ବ୍ୟବସ୍ଥାପିକା ନିକଟରେ ଉତ୍ତରଦାୟୀ ରହନ୍ତି ନାହିଁ । ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକା, ଫ୍ରାନ୍ସ, ଶ୍ରୀଲଙ୍କା ଓ ବ୍ରାଜିଲ୍ ଆଦି ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ଏହିପରି ସରକାର ଦେଖାଯାଏ ।

ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ସମସ୍ତ କ୍ଷମତା ଉପଭୋଗ କରିବା ଦ୍ଵାରା କି କି ସୁବିଧା ଓ ଅସୁବିଧା ହେଉଥିବ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହ ଆଲୋଚନା କରି ଲେଖ ।

ଐକିକ ସରକାର :

ଯେଉଁ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ସମସ୍ତ କ୍ଷମତା ଗୋଟିଏ ସରକାର ବା କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ ଥାଏ ତାକୁ ଐକିକ ସରକାର କୁହାଯାଏ । ଏହି ପ୍ରକାର ରାଷ୍ଟ୍ରଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଅଧିକ ଫଳପ୍ରସ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ରାଷ୍ଟ୍ରକୁ କେତେକ ଅଂଚଳରେ ଭାଗ କରାଯାଇଥାଏ । ଏହି ଅଂଚଳଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଆଂଚଳିକ ସରକାର ଗଠନ କରିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥାଏ । ଏହା ଛଡ଼ା କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର, ଆଂଚଳିକ ସରକାରମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ ଅଂଚଳ ଶାସନ ପାଇଁ କିଛି କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଆନ୍ତି ଓ ଏହି ସରକାରମାନେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ଶାସନ କରନ୍ତି । ଇଂଲଣ୍ଡ ଓ ଫ୍ରାନ୍ସ ପ୍ରଭୃତି ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ଐକିକ ସରକାର ଶାସନ ପ୍ରଚଳିତ ।

ତୁମେ ଜାଣିଛ କି ?

ଇଂଲଣ୍ଡ, ଇଟାଲୀ, ବେଲଜିୟମ, ଜାପାନ, ଜରମାନି ଆଦି ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ଐକିକ ସରକାର ଶାସନ ପ୍ରଚଳିତ ।

ଏଭଳି ଆଉ କେଉଁ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ଐକିକ ସରକାର ଶାସନ ପ୍ରଚଳିତ, ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରି ଲେଖ ।

-
-
-

ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘୀୟ ସରକାର :- ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘୀୟ ସରକାରରେ ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ସରକାର ଥାଏ । ରାଷ୍ଟ୍ର ସ୍ତରରେ କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟ ସ୍ତରରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରମାନ ଗଠନ କରାଯାଇଥାଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସରକାର ସେ ଦେଶର ସାମ୍ବିଧାନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାବେ କ୍ଷମତା ଉପଭୋଗ କରି ଶାସନ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଆନ୍ତି । ଉଭୟ ସରକାର ବ୍ୟବସ୍ଥାପିକା, ପ୍ରଶାସନିକ ଓ ନ୍ୟାୟିକ କ୍ଷମତା ଉପଭୋଗ କରିଥାନ୍ତି । ଭାରତ ଓ ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକା ଇତ୍ୟାଦି ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ଏ ପ୍ରକାର ସରକାର ଦେଖାଯାଏ ।

ତୁମେ ଜାଣିଛ କି ?

- ସମ୍ବିଧାନର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘୀୟ ସରକାର ଗଠନ ହୋଇଥାଏ ।
- କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ କ୍ଷମତା ବଣ୍ଟନ ସମୟରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନୀତି ଅନୁସରଣ କରାଯାଇଥାଏ ।
- ସବୁ ସଂଘୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ରର କ୍ଷମତା ବଣ୍ଟନ ପ୍ରଣାଳୀ ସମାନ ନଥାଏ ।

ରାଜତନ୍ତ୍ରିକ ସରକାର :- ସବୁଠାରୁ ପୁରୁଣା ଶାସନ ହେଉଛି ରାଜତନ୍ତ୍ରିକ । ଏହି ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ବଂଶାନୁକ୍ରମିକ ସୂତ୍ରରେ ରାଜାଙ୍କ ପ୍ରଥମ ସନ୍ତାନକୁ ରାଜା/ରାଣୀ କରାଯାଇ ରାଷ୍ଟ୍ର ଶାସନ କରିବା ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ଦିଆଯାଏ । ରାଜାଙ୍କ ପାଖରେ ସମସ୍ତ କ୍ଷମତା ଠୁଳ ହୋଇଥାଏ । ରାଷ୍ଟ୍ରର ସମସ୍ତ ଆଇନ ରାଜା ମାନିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ନ ଥାଆନ୍ତି । ଏହି ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ରାଜାଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତି ସମସ୍ତେ ମାନିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ଅଟନ୍ତି ।

ଏହାଛଡ଼ା ରାଜା ଆଇନ ତିଆରି କରି ସେ ସବୁକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାନ୍ତି ଓ ଯେଉଁମାନେ ଆଇନ ନ ମାନନ୍ତି, ତାହା ବିଚାର କରି ସେମାନଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡ ଦିଅନ୍ତି ।

ଗଣତନ୍ତ୍ର ଶାସନ ପରି ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଖରେ ରାଜା ତାଙ୍କର ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାୟୀ ହୋଇ ନ ଥାଆନ୍ତି । ପୂର୍ବକାଳରେ ପ୍ରାନ୍ତ ଓ ନେପାଳ ଆଦି ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ଏପରି ଶାସନ ପ୍ରଚଳିତ ଥିଲା ।

ତୁମେ ଯଦି ରାଜା ହେବ, ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଇଁ କି କି କାମ କରିବ ତା'ର ଏକ ତାଲିକା କର ।

ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ସରକାର – ଆଧୁନିକ ଯୁଗରେ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଶାସନ ସବୁଠାରୁ ଲୋକପ୍ରିୟ ଅଟେ । ଏହି ଶାସନ ହେଉଛି ଲୋକମାନଙ୍କର ଶାସନ । ଏହି ଶାସନରେ ସାବାଳକ ନାଗରିକ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାବରେ ନିର୍ବାଚନ ମାଧ୍ୟମରେ ଭୋଟ ଦେଇ ରାଜନୈତିକ ଦଳର ଲୋକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧି ବାଛନ୍ତି । ସଂଖ୍ୟା ଗରିଷ୍ଠ ରାଜନୈତିକ ଦଳର ପ୍ରତିନିଧିମାନେ ସରକାର ଗଢ଼ି ରାଜ୍ୟ ଶାସନ କରିଥାଆନ୍ତି । ଏହି ନିର୍ବାଚିତ ପ୍ରତିନିଧିମାନେ ସେମାନଙ୍କର ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପାଇଁ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ପାଖରେ ଉତ୍ତରଦାୟୀ ରହନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଭାରତ, ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକା ଆଦି ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ସରକାର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇ ଶାସନ କାର୍ଯ୍ୟ ପରିଚାଳିତ ହେଉଛି ।

ତୁମେ ଜାଣିଛ କି ?

- ଗଣତନ୍ତ୍ର (ଡେମୋକ୍ରାସି) ଶବ୍ଦଟି ଦୁଇଟି ଗ୍ରୀକ୍ ଶବ୍ଦ ଡେମୋସ୍ ଓ କ୍ରାଟସ୍ ରୁ ଆସିଛି ।
- ଗଣତନ୍ତ୍ର ହେଉଛି ଗଣ-ଶାସନ ।
- ଗଣତନ୍ତ୍ର ଶାସନରେ ସବୁ କ୍ଷମତା ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଥାଏ ।
- ସରକାର ଠିକ୍ ଶାସନ ନକଲେ ଲୋକମାନେ ସରକାରଙ୍କୁ ବଦଳାଇ ପାରିବେ ।
- ଗଣତନ୍ତ୍ର ଶାସନରେ ଜାତି, ବର୍ଣ୍ଣ, ଧର୍ମ, ନିର୍ବିଶେଷରେ ସମସ୍ତେ ସମାନ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ଓ ଅଧିକାର ଉପଭୋଗ କରନ୍ତି ।
- ଆମ ଦେଶରେ ୧୮ ବର୍ଷରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ବୟସର ଲୋକମାନଙ୍କର ଭୋଟ ଦେବାର ଅଧିକାର ଅଛି ।

ଲୋକ ପ୍ରତିନିଧି ହିସାବରେ ତୁମକୁ ଯଦି ନିର୍ବାଚିତ କରାଯାଏ ତେବେ ତୁମେ କି କି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ ଲେଖ ।

ବିଭିନ୍ନ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ସରକାର ଶାସନ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରକାର ସରକାରର କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଦୋଷ ଓ ଗୁଣ ଥାଏ । ଏହା ସତ୍ତ୍ୱେ ପରମ୍ପରା ଓ ଲୋକମାନଙ୍କର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଆଧାର କରି ବିଭିନ୍ନ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ସରକାରମାନଙ୍କର ଶାସନ ପଦ୍ଧତି ଅଲଗା ଅଲଗା ହୋଇଥାଏ ।

ଆମେ କ'ଣ ଶିଖିଲେ ?

- ସରକାର ରାଷ୍ଟ୍ରର ଏକ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ଅଙ୍ଗ ।
- ରାଷ୍ଟ୍ର ଶାସନ ପାଇଁ ସରକାର ଗଠନ କରାଯାଇଥାଏ ।
- ସରକାର କରୁଥିବା ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ହେଲା :-
 - ବିଭିନ୍ନ ଯୋଜନା ପ୍ରଣୟନ କରି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ।
 - ଜନହିତକର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଉପକୃତ କରାଇବା ।
 - ପ୍ରାକୃତିକ ବିପତ୍ତି ବେଳେ ଲୋକମାନଙ୍କର ଧନଜୀବନ ରକ୍ଷା କରିବା ।

- ବିଭିନ୍ନ ନୀତି ନିୟମ ପ୍ରଣୟନ କରି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ।
- ବିଭିନ୍ନ ଦେଶ ସହ ଉତ୍ତମ ସଂପର୍କ ରକ୍ଷା କରି ଦେଶର ପ୍ରଗତିକୁ ଆଗେଇ ନେବା ।
- ବିଭିନ୍ନ ସରକାରୀ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଯଥା ଡାକ୍ତରଖାନା, ବିଦ୍ୟାଳୟ, ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ, ସଚିବାଳୟ ଓ ହାଇକୋର୍ଟ ଇତ୍ୟାଦି ସ୍ଥାପନ କରି ସେଗୁଡ଼ିକ ସାହାଯ୍ୟରେ ବିଭିନ୍ନ ଜନହିତକର କାର୍ଯ୍ୟର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ।

ପୃଥିବୀର ବିଭିନ୍ନ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ସରକାର ଦେଖାଯାଏ । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା :

- ସଂସଦୀୟ ସରକାର – ଭାରତ, ଇଂଲଣ୍ଡ
- ରାଷ୍ଟ୍ରପତିୀୟ ସରକାର – ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକା, ଫ୍ରାନ୍ସ
- ଏକିକ ସରକାର – ଫ୍ରାନ୍ସ ଓ ଇଂଲଣ୍ଡ
- ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘୀୟ ସରକାର – ଭାରତ, ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକା
- ରାଜତନ୍ତ୍ରିକ ସରକାର – ବୃତ୍ତେଇ
- ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ସରକାର – ଭାରତ, ଇଂଲଣ୍ଡ

ଅଭ୍ୟାସ

୧. ନିମ୍ନଲିଖିତ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ତର ୫୦ଟି ଶବ୍ଦରେ ଦିଅ –

- କ) ସରକାର କାହିଁକି ଗଠନ କରାଯାଉଛି ?
- ଖ) ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ଵାରା କରାଯାଉଥିବା ବିଭିନ୍ନ ଜନହିତକର କାର୍ଯ୍ୟର ଉଦାହରଣ ଦିଅ ।
- ଗ) ସଂସଦୀୟ ସରକାରର ଲକ୍ଷଣଗୁଡ଼ିକ ଲେଖ ।
- ଘ) ରାଷ୍ଟ୍ରପତିୀୟ ସରକାର ଓ ସଂସଦୀୟ ସରକାର ମଧ୍ୟରେ ଏକ ତୁଳନାତ୍ମକ ବିବରଣୀ ଦିଅ ।
- ଙ) ‘ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ସରକାର ଲୋକମାନଙ୍କର ସରକାର’ କହିଲେ କ’ଣ ବୁଝ ?
- ଚ) ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘୀୟ ସରକାର ଓ ଏକିକ ସରକାର ମଧ୍ୟରୁ ତୁମକୁ କେଉଁଟି ଅଧିକ ଭଲ ଲାଗୁଛି ଓ କାହିଁକି ?

୨. ନିମ୍ନଲିଖିତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଗୋଟିଏ କିମ୍ବା ଦୁଇଟି ବାକ୍ୟରେ ଲେଖ ।

- କ) ରାଷ୍ଟ୍ରର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ନୀତି ନିୟମ କିଏ ପ୍ରଣୟନ କରିଥାଏ ?
- ଖ) ଏକିକ ସରକାରରେ କାହା ଉପରେ କ୍ଷମତା ନ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇଥାଏ ?
- ଗ) ରାଷ୍ଟ୍ରପତିୀୟ ସରକାରରେ କାର୍ଯ୍ୟପାଳିକାର ମୁଖ୍ୟ କିଏ ?

ଘ) ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘୀୟ ସରକାରରେ ଥିବା ଦୁଇ ପ୍ରକାର ସରକାରର ନାମ ଲେଖ ?

ଙ) ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ସରକାରରେ ଶାସନକାର୍ଯ୍ୟ କାହାଦ୍ୱାରା କରାଯାଏ ?

୩. ରେଖାଙ୍କିତ ପଦ/ ପଦଗୁଡ଼ିକ ବଦଳାଇ ଭ୍ରମ ସଂଶୋଧନ କର ।

(କ) ପରିବାର ହେଉଛି ଏକ ସରକାରୀ ଅନୁଷ୍ଠାନ ।

(ଖ) ସଂସଦୀୟ ସରକାରରେ କାର୍ଯ୍ୟପାଳିକା ନ୍ୟାୟପାଳିକାର ଏକ ଅଂଶ ।

(ଗ) ରାଷ୍ଟ୍ରପତିୟ ସରକାରରେ ସଚିବମାନଙ୍କୁ ବ୍ୟବସ୍ଥାପିକା ନିଯୁକ୍ତ କରେ ।

(ଘ) ଇଂଲଣ୍ଡରେ ରାଷ୍ଟ୍ରପତିୟ ସରକାର ଅଛି ।

(ଙ) ଐକିକ ସରକାରରେ ସମସ୍ତ କ୍ଷମତା ଆଞ୍ଚଳିକ ସରକାର ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ ଥାଏ ।

(ଚ) ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘୀୟ ସରକାରରେ ତିନି ପ୍ରକାର ସରକାର ଥାଏ ।

(ଛ) ଭାରତରେ ଭୋଟ ଦେବା ପାଇଁ ଜଣକୁ ଅତି କମ୍ରେ କୋଡ଼ିଏ ବର୍ଷ ବୟସ ହୋଇଥିବା ଦରକାର ।

୪. ପ୍ରତି ପ୍ରଶ୍ନ ପାଇଁ ଥିବା ଚାରୋଟି ଉତ୍ତର ମଧ୍ୟରୁ ସଠିକ୍ ଉତ୍ତରଟି ବାଛି ଲେଖ ।

(କ) ରାଷ୍ଟ୍ର ଶାସନ ପାଇଁ କ'ଣ ଗଠନ କରାଯାଇଥାଏ ?

ପରିବାର ସମାଜ

ସଂଘ ସରକାର

(ଖ) ଆଧୁନିକ ଯୁଗରେ ସବୁଠାରୁ କେଉଁ ଶାସନ ଲୋକପ୍ରିୟ ?

ଗଣତନ୍ତ୍ର ଐକିକ

ରାଜତନ୍ତ୍ର ରାଷ୍ଟ୍ରପତିୟ

(ଗ) ରାଷ୍ଟ୍ରପତିୟ ସରକାରରେ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଶାସନଯୁଗ୍ୟ କିଏ ?

ବ୍ୟବସ୍ଥାପିକା ରାଷ୍ଟ୍ରପତି

କାର୍ଯ୍ୟପାଳିକା ସଚିବ

(ଘ) ସବୁଠାରୁ ପ୍ରାଚୀନ ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥା କେଉଁଟି ?

ଗଣତନ୍ତ୍ର ରାଜତନ୍ତ୍ର

ସାଧାରଣତନ୍ତ୍ର ଲୋକତନ୍ତ୍ର

୫. ଠିକ୍ ଉକ୍ତି ପାଖରେ (✓) ଠିକ୍ ଓ ଭୁଲ ଉକ୍ତି ପାଖରେ (X) ଠିକ୍ ଦିଅ ।

- (କ) ସରକାର ନ ଥିଲେ ଆଇନ ଶୃଙ୍ଖଳା ବ୍ୟାହତ ହୁଏ ।
- (ଖ) ସଂସଦୀୟ ସରକାରରେ କାର୍ଯ୍ୟପାଳିକା ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ପାଖରେ ଉତ୍ତରଦାୟୀ ।
- (ଗ) ଶ୍ରୀଲଙ୍କାରେ ଐକିକ ସରକାର ଅଛି ।
- (ଘ) ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ସରକାରରେ ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ପରୋକ୍ଷ ଭାବରେ ନିର୍ବାଚିତ ହୁଅନ୍ତି ।
- (ଙ) ଗଣତନ୍ତ୍ର ଶାସନ ହେଉଛି ଲୋକମାନଙ୍କର ଶାସନ ।

ତୁମପାଇଁ କାମ :

- ତୁମ ଗ୍ରାମପଞ୍ଚାୟତ / ମ୍ୟୁନିସିପାଲିଟିରେ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ଵାରା କି କି କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇ କେତେ ଅର୍ଥ ଖର୍ଚ୍ଚ କରାଯାଉଛି ତା'ର ଏକ ବିବରଣୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କର ।
- ତୁମ ଅଂଚଳରେ ଥିବା ଯେ କୌଣସି ଦୁଇଟି ସରକାରୀ ଅନୁଷ୍ଠାନକୁ ଯାଇ ସେମାନଙ୍କର ଦୈନନ୍ଦିନ କାର୍ଯ୍ୟ ସଂପର୍କରେ ଲେଖ ।